

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union
FAVILLE: 2019-1-SK01-KA204-060711

Profesijné kompetencie
facilitátorov virtuálneho vzdelávania -
Kompetenčný profil FAVILLE

Obsah

1	Úvod	1
2	Kompetenčný profil FAVILLE	2
3	Navrhované prepojenie s príslušnými európskymi rámcami	4
4	Zoznam skratiek	0

FAVILLE je projekt strategického partnerstva Erasmus+. Jeho cieľom je zvýšiť štandardy kvality facilitácie vo virtuálnom vzdelávacom prostredí a poskytnúť zručnosti a kompetencie, ktoré facilitátori virtuálneho vzdelávania potrebujú na rozvoj alebo zlepšenie svojej činnosti. Viac informácií nájdete na: <http://faville-project.eu/>

Podpora Európskej komisie pri príprave tejto publikácie nepredstavuje schválenie jej obsahu, ktorý odráža iba názory autorov a Komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií v nej obsiahnutých.

FAVILLE partneri

ASTRA - ZDRUŽENIE PRE INOVÁCIE A ROZVOJ
Slovensko

DIE - Deutsches Institut für Erwachsenenbildung
Leibniz - Zentrum für Lebenslanges Lernen
Nemecko

ENTRE, s.r.o.
Slovensko

HOU – Hellenic Open University
Grécko

HT srl
Taliansko

IDEC - AINTEK SYMVOULOI EPICHEIRISEON EFARMOGES YPSILIS
TECHNOLOGIAS EKPAIDFSI ANONYMI ETAIREIA
Grécko

UAb – Universidade Aberta
Portugalsko

Acknowledgement: FAVILLE is co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union under Grant Agreement n° 2019-1-SK01-KA204-060711

Disclaimer: The views and opinions expressed in this publication are the sole responsibility of the author(s) and do not necessarily reflect the views of the European Commission

1 Úvod

Kompetenčný profil FAVILLE pre facilitátorov virtuálneho vzdelávania bol pripravený na základe analýzy potrieb, ktorá sa uskutočnila v piatich partnerských krajinách projektu FAVILLE: Nemecko, Grécko, Taliansko, Portugalsko a Slovenská republika. Na účely analýzy potrieb sa najprv uskutočnil desk research, v rámci ktorého sa vyhodnotili relevantné dokumenty rôzneho druhu (výskumné správy, teoretická literatúra, správy z praxe, strategické dokumenty atď.). Vo všetkých partnerských krajinách FAVILLE sa tiež uskutočnili rozhovory s expertmi s cieľom zhromaždiť konkrétne vyjadrenia o profile úloh a potrebách definície kompetencií facilitátorov virtuálneho vzdelávania.

Analýza potrieb odhalila potreby kompetencií facilitátorov virtuálneho vzdelávania v piatich oblastiach

1. Technické a právne kompetencie (súvisiace s elektronickým vzdelávaním)
2. Sociálno-komunikačné kompetencie
3. Profesionálne povedomie a zásady vzdelávania dospelých
4. Didakticko-metodická kompetencia
5. Riadiace, plánovacie a organizačné kompetencie

Kompetencie sa v projekte FAVILLE chápu ako komplexný konštrukt, ktorý zahŕňa kombináciu faktických vedomostí, kognitívnych a praktických zručností, ako aj osobných zručností a (profesionálnych) postojov. Kompetentní odborníci v tomto chápaní disponujú relevantným základom teoretických vedomostí, z ktorých sú schopní a motivovaní čerpať pri zvládaní praktických úloh a výziev svojej odbornej činnosti. Sú schopní a ochotní zodpovedne konať vo svojej oblasti, a to samostatne aj v spolupráci s inými. A napokon, sú schopní a ochotní kriticky reflektovať a analyzovať svoje vlastné konanie a sú motivovaní ďalej zlepšovať svoje odborné kompetencie.

Toto chápanie sa vzťahuje na holistické chápanie kompetencií, ktoré je v medzinárodnej diskusii všeobecne uznávané. OECD napríklad už v roku 2005 navrhla túto definíciu:

Kompetencia je viac ako len vedomosti a zručnosti. Zahŕňa schopnosť plniť komplexné požiadavky prostredníctvom využívania a mobilizácie psycho-sociálnych zdrojov (vrátane zručností a postojov) v konkrétnom kontexte. (OECD 2005, s. 4)¹.

Takéto chápanie možno prepojiť aj s definíciami a chápaním kompetencií v Európskej únii, ktoré sa odrážajú v európskych nástrojoch transparentnosti, ako je Európsky systém kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu (European Credit System for Vocational Education and Training – ECVET²) alebo Európsky kvalifikačný rámec

¹OECD (2005). The definition and selection of key competencies. Executive summary. Online: <http://www.oecd.org/dataoecd/47/61/35070367.pdf>

² European Parliament & Council (2009). Recommendation of the European Parliament and of the council of 18 June 2009 on the establishment of a European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET). Official Journal of the European Union C 155 of 08.07.2009, p. 11-18. The ECVET system uses the categories of "knowledge", "skills", and "competences" in order to describe units of learning outcomes resulting from a given training opportunity.

(EQF)³. Všetky tieto nástroje sa odvolávajú na koncept kompetencií, ktorý zahŕňa prinajmenšom kategórie "vedomosti" a "zručnosti", ako aj tretiu - rôzne pomenovanú - kategóriu, ktorá sa týka spôsobu, akým sa tieto vedomosti a zručnosti skutočne uplatňujú v reálnom profesionálnom kontexte.

2 Kompetenčný profil FAVILLE

V nadväznosti na vyššie načrtnuté chápanie kompetencií a na základe zistení z analýzy potrieb je kompetenčný profil FAVILLE definovaný tak, ako je uvedené v Tabuľke 1 nižšie

Oblasť 1) Kompetencie v oblasti elektronického vzdelávania (konceptné, technické, právne)
VLF pozná konceptné, technické a právne základy elektronického vzdelávania. Pozná najdôležitejšie základné pojmy a bežné formáty kurzov v oblasti e-learningu a dokáže ich vysvetliť. Pozná najbežnejšie aplikácie IKT a systémy riadenia vzdelávania a ich príslušné charakteristiky. Dokáže s istotou používať rôzne nástroje a zariadenia. Pozná existujúce právne predpisy o ochrane údajov a uplatňuje ich. Okrem toho je schopný/á postupovať právne správne aj pri používaní alebo vytváraní vlastných materiálov (OER) a primerane zohľadňovať platné predpisy o autorských právach atď.
Aspekty kompetencií 1
1a) Teoretické znalosti koncepcií elektronického vzdelávania
1b) Aplikácia nástrojov elektronického vzdelávania
1c) Ochrana údajov
1d) Práca s otvorenými vzdelávacími zdrojmi (OER – open educational resources)
Oblasť 2) Sociálno-komunikačné a facilitačné schopnosti
VLF pozná špecifiká komunikácie vo virtuálnom priestore. Dokáže vhodne komunikovať so študentmi vo virtuálnom priestore a podporovať ich, pričom tieto špecifiká zohľadňuje. Dokáže produktívne facilitovať/podporovať diskusie a skupinovú prácu vytváraním a udržiavaním pozitívnych pracovných vzťahov a efektívnym vedením diskusií alebo skupinovej práce.
Aspekty kompetencií 2
2a) (Špecifiká) virtuálnej komunikácie v online prostredí
2b) Vytváranie a udržiavanie motivácie a zapojenia učiacich sa
2c) Facilitácia (online) diskusií a skupinových vzdelávacích procesov

Oblasť 3) Profesionálne povedomie a dodržiavanie zásad vzdelávania dospelých

³ Council recommendation of 22 May 2017 on the European Qualifications Framework for lifelong learning and repealing the recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning. Official Journal of the European Union C 189, 15.06.2017, p. 15–28. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H0615\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H0615(01)&from=EN)
The EQF uses the categories of 'knowledge', 'skills' and 'responsibility and autonomy' in its description of qualification levels.

VLF si uvedomuje svoju vlastnú úlohu podporovateľa procesov učenia sa u svojich študentov a prejavuje k nej pozitívny postoj. Pozná zásady vzdelávania dospelých a poradenstva pri učení a je schopný a ochotný ich uplatňovať vo svojich kurzoch. Je schopný/schopná podporovať učiacich sa v preberaní kontroly nad vlastným učením a podporovať ich samostatnosť a seba organizačné schopnosti tým, že pôsobí ako mentor pre učiacich sa. Okrem toho ako profesionál pravidelne reflektuje a kriticky hodnotí svoj vlastný výkon a snaží sa ho neustále zlepšovať.

Aspekty kompetencií 3

3a) Teoretické porozumenie

3b) Profesionálny prístup

3c) Dodržiavanie zásad vzdelávania dospelých

Oblasť 4) Didakticko-metodické zručnosti

VLF má pomerne široký repertoár didaktických metód na použitie vo virtuálnom priestore. Vie, ktoré metódy sú vhodné na rôzne účely (napr. prezentácia obsahu, podpora samostatného učenia sa jednotlivcov a skupín, podpora kolaboratívneho učenia, vytváranie a udržiavanie motivácie učiacich sa, riadenie/vyrovňovanie sa so skupinovú dynamikou, hodnotenie a posudzovanie pokroku v učení, poskytovanie spätnej väzby atď. Je schopný vybrať vhodný obsah elektronického vzdelávania pre svoj kurz. Je tiež schopný prispôbiť existujúci e-learningový obsah alebo vytvoriť nový e-learningový obsah pre svoj kurz s použitím autorských nástrojov.

Aspekty kompetencií 4

4a) Metódy a techniky facilitácie

4b) Didaktické využitie e-learningového obsahu a mediálnych formátov

Oblasť 5) Riadenie, plánovanie, organizačné zručnosti

VLF je schopný plánovať online sedenia a vzdelávacie sekvencie (stanovenie vzdelávacích cieľov, výber alebo vytvorenie materiálov a nástrojov, plánovanie úloh/zadaní/aktivít, stanovenie časového harmonogramu) v súlade so všeobecnými didaktickými zásadami, ako aj so špecifickými požiadavkami danej skupiny učiacich sa a daného (organizačného) kontextu. Je schopný priebežne monitorovať a hodnotiť priebeh kurzu. Počas priebehu kurzu rozpozná, kedy je potrebné vykonať zmeny v pôvodnej koncepcii, a je schopný takéto zmeny v krátkom čase realizovať. Monitoruje prácu študentov z hľadiska času a termínov.

Aspekty kompetencií 5

5a) Plánovanie a realizácia kurzu

5b) Riadenie rôznych fáz kurzov

5c) Používanie monitorovacích nástrojov

Tabuľka 1: Profesionálne kompetencie facilitátorov virtuálneho vzdelávania - kompetenčný profil FAVILLE. Zdroj: Projekt FAVILLE

3 Navrhované prepojenie s príslušnými európskymi rámcami

a) Európsky kvalifikačný rámec

Profil FAVILLE možno prepojiť s európskym kvalifikačným rámcem (EQF), ktorý Európska komisia predložila najprv v roku 2008 a potom revidovala v roku 2017. EQF navrhuje rámec na zaradenie kvalifikácií z akejkoľvek tematickej oblasti do jednej z ôsmich úrovní. Vzhľadom na deskriptory úrovni EQF sa navrhuje, aby FAVILLE profil zodpovedal (min) úrovni 5 EQF. To inými slovami znamená, že facilitátor virtuálneho vzdelávania, ktorý je plne kompetentný v zmysle profilu FAVILLE, disponuje kompetenciami, ktoré sa majú zaradiť (min) na úroveň 5, rámca EQF, pričom sa zohľadňujú deskriptory pre túto úroveň (porovnaj tabuľku 2).

	Vedomosti	Zručnosti	Zodpovednosť a nezávislosť
Úroveň 5	komplexné, špecializované, faktické a teoretické znalosti v oblasti práce alebo štúdia a uvedenie si hraníc týchto znalostí	komplexný rozsah kognitívnych a praktických zručností potrebných na tvorivé riešenie abstraktných problémov.	vykonávať riadenie a dohľad v kontexte pracovných alebo študijných činností, pri ktorých dochádza k nepredvídateľným zmenám, skúmať a rozvíjať výkon seba a ostatných

Tabuľka 2: Deskriptory definujúce úroveň 5, Európskeho kvalifikačného rámca (EQF). Zdroj: Rada (2017)

b) DigCompEdu

Európsky rámec pre digitálne kompetencie pedagógov (DigCompEdu⁴) zverejnila Európska komisia v roku 2017. Ide o rámec predmetovo špecifických kompetencií, ktorý je tematicky silne prepojený s profilom FAVILLE. Nie všetky oblasti kompetencií definované v DigCompEdu sú rovnako relevantné pre profil facilitátora virtuálneho vzdelávania vytvorený v projekte FAVILLE, napriek tomu sú tematické presahy celkovo také veľké, že odkaz na DigCompEdu sa zdá byť vhodný. Vzhľadom na deskriptor úrovne DigCompEdu by úroveň zodpovedajúca profilu FAVILLE bola (minimálne) B2 (expert).

Všeobecný opis tejto úrovne je v DigCompEdu definovaný takto: "Odborníci s istotou, tvorivo a kriticky využívajú celý rad digitálnych technológií na zlepšenie svojich odborných činností. Cieľavedome si vyberajú digitálne technológie pre konkrétne situácie a snažia sa pochopiť výhody a nevýhody rôznych digitálnych stratégií. Sú zvedaví a otvorení novým nápadom, pretože vedia, že existuje veľa vecí, ktoré ešte nevyskúšali.

Experimentovanie využívajú ako prostriedok na rozširovanie, štruktúrovanie a upevňovanie svojho repertoáru stratégií. Experti sú základom každej vzdelávacej organizácie, pokiaľ ide o inovačnú prax." (Redecker a Punie 2017, s. 30)

⁴ Redecker, C. & Punie, Y. (ed.) (2017). European Framework for the Digital Competence of Educators. DigCompEdu. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/european-framework-digital-competence-educators-digcompedu>

Podrobnejšie je úroveň B2 DigCompEdu definovaná deskriptormi uvedenými v tabuľke 3 nižšie.

Deskriptory úroveň B2 (expert)	Oblasť 1	Oblasť 2	Oblasť 3:	Oblasť 4:	Oblasť 5	Oblasť 6:
	Profesionálna angažovanosť.	Digitálne zdroje	Vyučovanie a učenie	Hodnotenie	Posilnenie postavenia učiacich sa	Facilitácia digitálnych kompetencií učiacich sa
	Používanie digitálnych technológií na komunikáciu, spoluprácu a profesionálny rozvoj	Získavanie, vytváranie a zdieľanie digitálnych zdrojov	Riadenie a organizácia využívania digitálnych technológií vo vyučovaní a učení	Používanie digitálnych technológií a stratégií na zlepšenie hodnotenia	Využívanie digitálnych technológií na posilnenie inklúzie, personalizácie a aktívneho zapojenia žiakov	Umožniť žiakom tvorivo a zodpovedne využívať digitálne technológie na získavanie informácií, komunikáciu, tvorbu obsahu, pohodu a riešenie problémov.
	- Používanie digitálnych technológií na komunikáciu štruktúrovaným a citlivým spôsobom. - Používanie digitálnych technológií na spoločné vytváranie znalostí. - Používanie rôznych zdrojov na rozvoj vlastných individuálnych digitálnych a pedagogických postupov. - Skúmanie možností online CPD.	- Identifikácia a hodnotenie vhodných zdrojov pomocou komplexných kritérií. - Prispôsobenie pokročilých digitálnych zdrojov konkrétnemu vzdelávaciemu kontextu. - Profesionálne zdieľanie zdrojov.	- Účelné využívanie digitálnych technológií na zlepšenie pedagogických stratégií. - Používanie digitálnych technológií na zlepšenie monitorovania a poradenstva. - Používanie digitálnych prostriedí na podporu kolaboratívneho učenia. - Používanie digitálnych prostriedí na komplexnú podporu samoregulovaného učenia.	- Strategické využívanie rôznych formátov digitálneho hodnotenia. - Strategické využívanie digitálneho nástroja na generovanie údajov. - Využívanie digitálnych údajov na zvýšenie účinnosti spätnej väzby a podpory.	- Podpora prístupnosti a začlenenia. - Strategické využívanie celého radu digitálnych technológií na diferenciaciu a personalizáciu. - Využívanie digitálnych technológií na aktívne zapojenie študentov do predmetu.	- Využívanie rôznych pedagogických stratégií na podporu informačnej a mediálnej gramotnosti študentov - Využívanie rôznych pedagogických stratégií na podporu digitálnej komunikácie a spolupráce študentov. - Využívanie rôznych pedagogických stratégií na podporu tvorby digitálneho obsahu študentmi. - Pedagogická podpora používania digitálnych technológií študentmi s cieľom zabezpečiť ich pohodu. - Strategické využívanie rôznych pedagogických stratégií na podporu riešenia digitálnych problémov študentmi.

Tabuľka 3: Deskriptory úrovne B2 (expert) DigCompEdu. Zdroj: (Upravené podľa Redecker & Punie 2017)

4 Zoznam skratiek

1. OER: open educational resources, otvorené vzdelávacie zdroje
2. VLF: virtual learning facilitator, facilitátor virtuálneho vzdelávania